

Alojzijeve kapelice pred trgov Platinina z napisom: »Alojzijeve učenec — dijaku Jošku v spomin njegove prerane smrti na sveto noč pozidali tržani«, stoji še danes. Nekoč so jo obiskovali dijaki ob počitnicah v celih skupinah in marsikatera bridka je padla iz študentovskih ust na zaslužen račun večkrat tolikanj neusmiljenih bogatinov in njihovih že kamnosrčnih sinov!

*

Januš Golec:

Fac — fec — fic!

Ako sliši človek besedo: ričet, se spomni nehote na zapor, kjer je od nekdanj ričet vsakdanja hrana. Saj pravi že star ljudski pregovor, če mora kedo sedeti med štirimi stenami, da so ga poklicali: kašo pihat!

Tokrat se ne mislim ukvarjati s tolikanj osovraženim in res vražje pomanjkljivim zapornim ričetom, ampak s kuhano ječmenovo kašo, ki vsebuje vse dodatke, da pomeni res — ričet.

Ričet s svinjskim mesom in z vsem potrebnim spremstvom v pravilni količini je — gospod!

One krčme po mestih, kjer znajo postreči z okusnim ričetom, so na glas, dobro obiskane in gostom ponujena jed je vsikdar dobra in naglo razprodana.

Kuharica ričeta, ki rad zdrkne tudi po bolj razvajanem gosposkem grlu, je bila Rigličeva mama, imovita posestnica in vinogradnica tik ob naši severni meji, kjer so ljudje tudi v današnjih hudih stiskah pri cvenku, pri boljši jedi ter pijači. Riglička je znala pripraviti ričet, da je vabljivo zavonjal do župnišča ter šole. G. župnik in učiteljstvo pač niso mogli dovolj prehvaliti okusne kašnate skuke, kadar so bili povabljeni k »ričet mamci«. Tudi pri tem ričetu ni bil glavno ječmen, pač pa z vso skrbjo poveženo in v kaši kuhano svinjsko meso ter prav izborna kapljica. Pohvala kuharske umetnosti je Riglički tolikanj prijala, da je zvala pod svojo gostoljubno streho vaško gospodo, kadarkoli je pripravljala ričet.

— —

Vinske trgatve v bolj premožnih krajih so res nekaj veselega. Pri vsem veselju in rajanju se ob takih prilikah vsled preobilne pijače rado kaj pripeti, da ima s takimi zadevami opravka celo sodna oblast.

Nekje blizu meje je obležal s krepelem smrtno odslovljeni razgrajč in tega si je prišla ogledat komisija dveh zdravnikov, sodnika in zapisničarja. Gospodje so se oglasili po opravljenem poslu pri g. župniku, katerega je prešinila pametna misel: Riglička je v vrhu na trgatvi in baš danes popoldne bo pri njej dovolj ričeta, tudi za večje in ne posebej vabljenom omizje. Komisija je bila takoj pripravljena, da obišče gorice in poskusi Rigličkin ričet, ki je po župnikovem zatrdilu — rajška jed.

Pot na mejo in v gorice je bila kljub jeseni potna, pa se človek rad pretegne, ako ga podžiga zavest, da bo na cilju dobro jedel ter pil.

Ko je prisopla družba pod župnikovim vodstvom do hrama — ne gosposke hiše ričet mamce — je smuknil preko praga neznanec z nahrbtnikom, se ustavil pred gospodo, pozdravil nemški, pokazal na čisto nove čevlje in razlagal v spakedrani slovenščini: »Nov šolern«, nato je sunil s kazalcem proti kuhinji in nadaljeval, »star šolern«, si obliznil vseh pet prstov na desnici, pokazal na natrpan nahrbtnik, iz katerega je dišalo po sveže kuhani svinjini in se poslovil s »hvala lepa«, ter se spustil navzdol preko meje na avstrijsko stran.

Med tem neznatnim in ob meji vsak danjim prizorom je g. župnik priklical izpod brega od trgačev ričet mamco. Po obrazu smehljajoče in po životu okroglo zalito mamče je prištapsalo pred gospode, jih pozdravilo in izrazilo vidno radost, da bo zamoglo z ričetom po njenem receptu postreči celo sodni komisiji. Ričet se kuha v dveh velikih loncih, bo treba pač nekoliko potrpeti in se utešiti s kruhom in vinom. Gospoda je sedla za mizo, mamica se je odzibala v kuhinjo in se vrnila z zatrdilom, da bo tokrat ričet nekaj prav posebnega, ker bo prepojen z dobrotami dveh mladih gnjati. Gostje so kar tleskali z razdraženimi jeziki in debelušasti zdravnik je poprosil Rigličko, naj mu zaupa recept njene ričetove posebnosti. Mamca pri razlagi ni povedala pravzaprav ničesar novega. Glavna skrivnost njenega ričeta je okusno in ne preveč prekajeno svinjsko meso od mlajših svinj. To meso se mora že pred ječmenom kuhati in nato se prestavi z juho vred v ječmenovo kašo, kjer še dalje vre z raznimi dodatki kakor: nekaj fižola, majorana, popra, kisa itd. Treba se strogo paziti, da ni ričet ne preveč in ne premalo kuhan. To slednje kuharica prav lahko ne samo vidi, da celo z ušesom razloči. Ko začne z mesom in dodatki opremljeni ričet vreti, se pogovarja sam seboj: Fac — fac — fac! Ko gre proti sredi kuhe, se spremeni debeli — fac — v: Fec — fec — fec! Tik, predno pride iz lonca v skledo, se oglasi njegov šepet: Fic — fic — fic!

To le pojasnilo je bilo nekaj za gospode, ki so začeli: facati, fecati in ficati ter izpraševati mamiko, na kateri stopnji šepetajočega petja je današnji ričet.

Riglička je odracala v kuhinjo, zasadila dolge vilice v vsak pisiker ter razsodila, da je danes nekaj čudnega, ker ričet samo faca in že poprej na pol kuhano meso je še preveč trdo.

Gosti so radevolje čakali pri kupici dobrega vina in v trdem prepričanju, da bo teknila pijača po ričetu še vse bolj. Pili so in se razgovarjali, ričet je samo facal in kuharica je že bila vsa nevoljna, da se fac ne pomakne v fec in — fic. Meso je pač ostalo kljub mladosti svinčeta trdo in nikakor se ni dalo prebosti z vilicami.

Zapisničar — li pisar, ki se je že bil obdrgnil do popolne rdečice v požljenju po ričetu razdraženi nos, je — smuknil za gospodinjo v kuhinjo in se čudil, da ni nobenega duha po — svinjini. Riglička je štokala z vilicami po res velikih pisikih in se trudila, da bi izvlekla gnjat, pa — ni šlo. Kot pomočnik se je ponudil veliko močnejši pisar, ki je prebodel gnjat, a je moral poklicati na pomoč še levice in tako je počasi dvigal iz lonca . . . Na površju že prekuhanega in facastega ječmena se ni prikazala rdečkasta gnjat, ampak nekaj capasto črnega, ki je sililo nazaj v lonec. Pisar je dvignil na vso moč visoko iznad pisara — star, razleten čevelj, ki je bil tako obtežen na znotraj, da so se zlomile vilice in je čofotnila razžvamljana šlapa nazaj v lonec, vrela kaša se je razletela na vse strani, curki in drobci so zadeli tudi pisarja po rokah, obrazu in obleki! V presenečenju in prestrašenju je kriknil, kakor bi ga bil kedo obstrelil in je iskal primerno capo, da se osnaži štrafotov po obleki in pregleda mehurjaste opeklino.

Pisarjev krik je pognal iz ravnotežja celo družbo z župnikom vred. Vsi so pritisnili skozi vrata v kuhinjo, kjer se jim je nudil nepojasnen ta le prizor: Pisar je klel radi opeklin po licu in rokah, mamca so menciali po kotu za kmečko pečjo ter tulili na ves glas, le ričet je mirno facal v obeh loncih . . .

Je preteklo nekaj časa, predno je pisar med kletvicami izbruhal, da kuha bable stare šolne mesto gnjati in to bi naj bil ričet za — mestne — sodne gospode!

Položaj je še bil vedno nejasen radi pisarjeve besnosti in mamčinega joka. Lotil se je zadeve bolj razsodnj g. fajmošter. Vzel je iz sklednika skledo, jo postavil na stol in s pomočjo zdravnika je počasi odlil vrelo kašo iz enega lonca, na kojega dnu je ostal na vse strani razkajen — obsežen moški čevelj, ki je bil na znotraj obtežen z velikim kamnom. Iste vsebine je bil drugi pisiker, ki je š. vedno samo facal na pokurjenem štedilniku in oznanjal z na debelo potegnjenim glasnoslišnim facom, da staro usnje in debel kamen nikakor nista — gnjat od mladega svinčeta!

Pri čisto jasnem in natančnem ogledu na licu mesta je sodna komisija ugotovila, da je pošteno potegnul Rigličko, trgače in celo mestno družbo oni nemški Jokl, ki je gospode prvi pozdravil pred zidanico, jih opozoril na nov »šolern« na svojih nogah, na star »šolern« v kuhinji in na »hvalo lepo« v nahrbtniku.

Ko so se začeli gospodje po tem predudarku smejati na ves glas, se je upala tudi objokana kuharica izza zapečka. Pojasnjevala je, da se je pojavil v jutro na vrhu nemški vandravec ali potepuh, ki je prosil za čevlje, ker je lukala iz njegovih golina na vseh koncih in krajih. Riglička mu je obljubila že ponošene še dobre viničarjeve čevlje. Preden je prejel dar, je moral nositi brente ali pute. Mrha stepena je bil priden od jutra do popoldne, ko

mičnine. Hotel je še požgati svojo viničarijo in očetovo hišo, kar so mu ljudje zabranili. Orožniki so ga komaj ukrotili in odvedli v zapor.

Avtomobil je nevarno povozil 30letnega posestnika iz Malne. Revežu je popolnoma zmečkalo desno nogo in so ga oddali v bolnico v Ptuj.

Obstrelil je iz neprevidnosti iz floberlovke Alojz Donaj pri Ptuj svojega tovariša Franca Kokota.

Vsled pokvarjenega dimnika je izbruhnil požar v hiši posestnika Berložnika po domače Anzuka v Velunju pri Šoštanju. Poslopje je do tal pogorelo.

Popravljamo. Jožef Flis ni bil ubit na Dobrni, ampak v sosedni občini in ni pri tem zločinu prizadet nobeden občan občine Dobrna.

Nesreča. Obratovodja v državnem rudniku v Velenju Josip Mlekuš si je zlomil nogo in so ga oddali v celjsko bolnico.

Straža za smrt 80letne starke. 80letna starica Rutar je posedala na državni cesti v občini Tolsti vrh pri Dravogradu kočico. Soseba Potočnikova je našla revo zunaj na prostem vso golo in tako obžgane, da je sploh ni bilo spoznati. Orožniška patrulja iz Guštajna je dognala, da si je starica zakurila v gašperju tik postelje. Iz pečice je preskočila iskra na posteljo, na kateri je sedela reva in se ji je užgala obleka. Ko je zapazila nesrečo, je stekla z zadnjimi močmi kot živa baklja na prosto, kjer je umrla v strašnih bolečinah, ker je na njej popolnoma zgorela zimska obleka.

Nogo si je zlomil v Trbovljah cerkovnik loške podružnice, ko je nesel težek koš s Kleka domov in mu je spodrsnilo na strmini.

Fantka obstrelil po neprevidnosti. Posestnika Janeza Pekolja v Artmanji vasi pri Novem mestu je poklical 13letni posestnikov sin Ivan Mrvar, naj vzame puško in ustreli kragulja. Pri basanju puške se je orožje sprožilo in lovec je zadel mesto ptice roparice — dečka v desno stran kolka. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo.

Ubij. Delavec na lesnem skladišču g. Lenassija v Kamniku, Jakob Klemenc, se je vračal pod noč na svoj dom v Olševke. Na povratku je šel skozi vas Nevlje, kjer je v vinjenem stanju padel v apnenico in zmerjal lastnika, ker ni pokrtil jame. Radi zmerjanja ga je neki

20letni fant s polenom tako obdelal, da je obležal nezavesten. Zdravnik je odredil drugi dan za tem prepeljavo v ljubljansko bolnico, kjer je udarjeni vsled poškodb izdahnul. Napadalca so zaprli.

Vlom v hotel »Triglav« na Bledu. V noči 13. decembra je bil izvršen vlom v hotel »Triglav« v Zaki. Hotel, ki je last g. Ivana Majerja, stoji na samem nekaj sto korakov od postaje Bled-jezero. Vlomilec, ki gotovo dobro pozna razmere, je prišel skozi vrata pralnice v klet, odkoder je odnesel 8 steklenic kisle vode. Iz kleti je nato šel po stopnicah v gostilniški lokal, kjer je ukradel za 140 Din tobaka, okrog 100 Din v gotovini, 6 prtičev in električni likalnik. Nato je odprl pisarno, iz katere je vzel dva dežnika, dva zimska plašča, štiri pare nogavic in šal. Ker je pri tem postu postal lačen, se je splazil tudi v kuhinjo, kjer je pobasal lep kos pečenke, več kilogramov masti, suhega mesa in nazadnje še očala gospe Majerjeve. Nato jo je vlomilec popihal skozi glavna vrata na cesto in pustil vsa vrata odprta.

Brat ubil in zaklal brata. V vasi Orehovci v župniji Kostanjevica sta se spoprijela sinova posestnice Gunde in sicer starejši 36letni in mlajši 24letni.

Med metanjem se je posrečilo mlajšemu, da je zagrabil sveder za vrtnanje kamenja in je z njim prebil starejšemu bratu lobanjo. Nezavestnemu je še prerezal vrat. Ubitemu in zaklanemu je odreklo cerkveno predstojništvo radi preteklosti cerkveni pogreb.

Maščevanje graničarja. V Javorniških Rovtiah nad Jesenicami je ustrelil graničar Draškovič kaplara Mirka Cveroviča, ker mu je kaplar grozil, da ga bo naznanil radi zaspanosti na straži. Draškovič si je po opravljenem krvavem dejanju sam končal življenje z ročno granato.

== ==

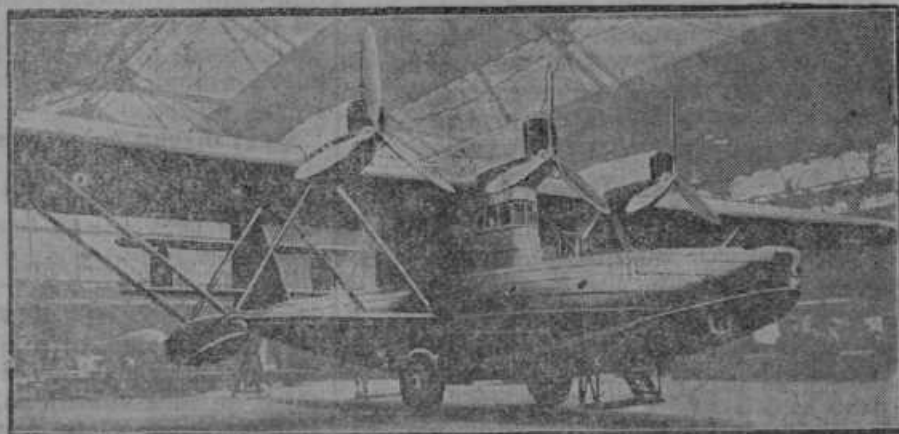
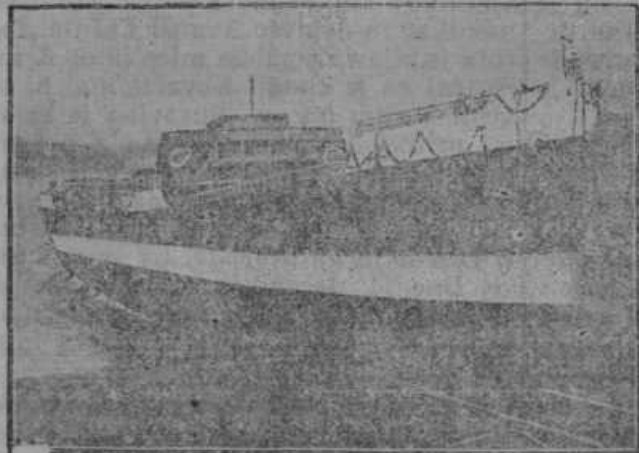
Poslužite se čistilnega in fizikalnega kopaljšča OUZD v Marijini ulici št. 13. Čistilne kopele za člane od 2 Din, za nečlane pa od 3 Din naprej. 1333

Za masiranje pri prehlajenju, lenem krvnem tku in posebno pri revmatičnih bolečinah se že skozi 35 let najraje uporablja kot zanesljivo domače sredstvo Fellerjev blagodišeči Elsafluid. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 58 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

Smučarji, pozor! Predno si nabavite kroje, čepice, sviterje, specialno perilo, rokavice, smučke kompletne ali samo pribor, termos-steklenice, nahrbtnike, čevlje nepremočljive,

Novi predsednik Švice Edmund Schulthess. — Levo: Cesto samo za avtomobile so zgradili v Združenih državah med mestoma Jersey in Newark. Cesta je stala 17 milijonov dolarjev.

Novi noriška motorna ladja za prevažanje petroleja. Ladja ima 18.000 ton, dolga je 165 m, gre 9 m lahko globoko in sprejme 22.730 kubičnih m petroleja. — Desno: Novo prekoceansko letalo bo obratovalo na progi Paris-Njujork.

Jopice in vse drugo, kar smučarji rabite, obrnite se na: Trgovski dom Stermečki v Celju. Cenik zastoj: 1298

Specialist za kirurgijo dr. Černič Mirko, šef kir. odd. drž. bolnice, ordinira od 14.—16 ure (razven nedeljo in praznikov) v Ljubljani, Knafljeva 10 II, tel. 29—42. Zdravilni aparati: višinsko sonce, diatermija, tonisator, žarnica »Halas«, enterocleaner, »Radium-emanator«.

Kje so položnice?

Veliko jih je že poslalo naročnino za leto 1933, Vi morda še ne, pa se vam bo položnica založila! Pošljite čimprej 32 Din za celoletno naročnino! Din 16 za polletno in 9 Din za četrtletno!

Važno je vedeti, da bodo v bodočem letu zavarovani za 1000 Din samo oni celoletni naročniki, ki bodo imeli tekom meseca decembra 1932 ali vsaj januarja 1933 plačano celoletno naročnino za leto 1933.

Na vsak način ostanite zvesti »Slov. gospodarju«!

Najnovjša dežela zlata.

Ob reki Chicanan na sredini pragozda južnoameriške države Venezuela v pokrajini Cuyuni so odkrili v najnovjšem času zlato žilo, koje bogastvo prekaša vse dosedanje najdbe zlata. Izraba zlate žile ne obeta nič manjšega dobička, kakor odkritje zatega polja El-Callao, ki je privabilo svoj čas celi veletok iskalcev zlata v Guyano. Odkritelj žile je Anglež Summayor, ki je odkril z najbolj priprostim pripomočki v 10 dneh in 12 nočeh 56 kg čistega zlata. Drugi, ki so sledili njegovim stopinjam, so našli brez tehničnih priprav 600 kg zlata.

Cuyuni se imenuje reka, ki izvira na venezuelskem ozemlju Sierra (pogorje) Imataka, se dotika mesta El Callao, tvori mejo med Venezuelo in angleško Guyano in namaka pretežni del angleške kolonije. Reka Cuyuni, ki je navzgor do El Callao plovna, daje ime venezuelskemu ozemlju med Sierra Imataka in Sierra Usupamo in sprejema blizu meje vodo Chicanan dotoka. Tam kaj leži tudi kraj zlate najdbe Angleža Summayora. Celotna pokrajina, ki je najlažje dostopna iz angleške Guyane, slovi v novjšem času kot najbolj na zlato bogata v Venezueli. Stara, zlato vsebujoča cona, ki se posebno odlikuje glede bogastva in se imenuje Yuruari, leži na južnem pobočju Sierra Imataka in njeno središče je El Callao. V letih 1884 do 1900 so pridobili iz žil v El Callao za 23 milijonov dolarjev zlata. Nato je pa pridobivanje nazadovalo in danes je zlata jama El Callao izčrpana.

Iskalec zlata Summayor pa si ni pustil vzeti prepričanja, da bi ne bili dotoki reke Cuyuni in pred vsem reke Chicanan, ki teče skozi pragozd med gorovjem in mejo, kar se tiče zlata tako bogati, kakor je bila sosedna reka Cuyuni v okolici El Callao. Treba pa še pomisliti, da teče Chicanan skozi najbolj nevarne in nedostopne pokrajine na zemlji.

Težkoče, katere je moral zmagati omenjeni Anglež, da se je peljal po reki Chicanan, so bile nepopisno velike.

Francoski inženjer Aleksander Eiffel, ki je zgradil v Parizu 300 m visoki železni stolp. Eiffel se je rodil dne 15. decembra 1832 in so slavili Francozi v tem mesecu stoletnico njegovega rojstva.

Pragozd ob reki Cuyuni in njegovih dotokih je še kakor ob veletoku Orinoco v deviškem — nedotaknjenem stanju. Nastaja ter neha, da zopet nastane, a njegovo življenje prinaša potniku smrt in je za vsakega, ki ni mojster v prodiranju, neprekoračljiv. Nad glavo potnika se razprostira zelena streha iz listja. Vsemogoče srabotje tvori grmovje, ki mrgoli papagajev, opic, kač, orjaških pajkov in drugih prebivalcev Južne Amerike. Z višine opazujejo te živali s posmehom napore človeka, ki se trudi, da bi se prebil in preril skozi zahrbtni zid rastlin. Korenine visokih palm so ovite z nepremagljivo goščavo bodečega trnja. Od starosti in viharjev podrena debela gnijejo po tleh. Najbolj oster nož v človeški roki se kmalu skrha, če si mora potnik izrezovati pot — korak za korakom. Ako se zgrudi ali onemore vsled prodiranja, se ga polasti z vso neusmiljenostjo džungla. Vročina je vsled mokrotnosti še neznošljiva, tla kar mrgolijo velikih ter najbolj strupenih kač, debela debela zapirajo pot in nudijo taborišča pumam, šakalom ter tapirjem, med tem ko se podijo okrog najbolj divje zveri in vampirji prhutajo in švigajo po mokrotnem zraku. Tako zgleda svet, po katerem je blodil Anglež Summayor, dokler se mu ni posrečilo, da je izsledil lepega dne stezo ob peščeni reki, kjer je preiskal z najbolj priprostim orodjem vsebino reke in je zadel nepričakovano naglo na zlato bogastvo, katerega niti odnesti ni mogel.

„Slov. Gospodar“ stane:
celoletno 32 Din,
polletno 16 Din,
četrtletno 9 Din.

Kako pomagati kmetu?

(Piše kmetski fant.)

Pred kratkim smo čitali v »Slov. gospodarju« razprave o tem, kako pomagati kmetu. Vse prav in res, kar se je tam pisalo, toda še nekaj bi pripomnil.

Mislím, da se bomo razumeli. Naš kmetski stan je najštevilnejši v državi. Kdo tvori državo, banovine, občine, ali ne v prvi vrsti mi? Ali bomo torej samo tožili o slabih časih, pa sami ničesar ukrenili? Pregovor pravi: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Sami si tudi moramo pomagati. Ta pomoč naj se vrši po načelu: ne vsak za se, marveč vsi za vse! Česar ne zmore eden, zmoreta dva, česar jih ne zmore sto, jih zmore tisoč. Treba nam je organizacije. Kako je z našimi kmetskimi organizacijami in zadrugami, vemo sami dobro. Niso nam neznaní razlogi, zakaj naše stanovske organizacije ne pridejo do primernega razmaha. In končno naša — kmetska zbornica. Kako je to, da mi kmetje še nimamo svojega pravega zastopstva? Ali nam ga je morda naša Kmetijska družba nadomestovala? Vsak stan ima svojo zbornico: delavci, obrtniki, trgovci, industrijalci, zdravniki, advokati itd., le naš kmetski stan je nima. Zaenkrat o tej zadevi razmišljujmo, o priliki pa bo treba kaj ukreniti. V skupnosti, v organizaciji je naša rešitev: v strokovni in v združni organizaciji. Česar pa ne bodo zmogle naše stare kmetske korenine, bo morala poskusiti izvesti naša mladina. Kmetški dom stavi v tebe vse svoje upe. Ti glej, da bo vladal v tebi duh skupnosti: združni duh. Naše geslo naj bo: Vsi za enega — eden za vse!